

Leo Trotskij

Allt faller gradvis på plats¹

(26 januari 1935)

Jag är mycket tacksam, kära vänner, för den begäran ni sände mig i december; den sporrade mig att ge min bedömning av affären Kirov i dess viktigaste stadier.² Varje läsare i god tro har nu möjlighet att jämföra våra överväganden och hypoteser a priori med de officiella antaganden som senare gjorts, och att dra de nödvändiga slutsatserna.³

Den 30 december 1934 gav jag uttryck för den fasta övertygelsen att GPU från början känt till det terroristdåd som förbereddes.⁴ Deltagandet av ”konsuln”, som bara kunde vara agent för GPU, var det obestriddiga beviset.

Nu har vi beviset. Den 23 januari dömde en militär domstol tolv ansvariga representanter för GPU i Leningrad, med deras chef, Medved, i spetsen, till straffarbete: två till tio års fängelse! Domen mot dem var för anklagelsen – varken mer eller mindre – att ”de kände till det attentat som förbereddes mot Kirov men visade en brottslig oaktsamhet (!) genom att inte vidta de nödvändiga säkerhetsåtgärderna”. Medgivandet av GPU:s verkliga deltagande i brottet maskeras av den usla frasen om ”oaktsamhet”.

Kan man för ett enda ögonblick gå med på att sådana pelare i GPU som Medved kunde uppvisa oaktsamhet när det handlade om förberedelsen, som de kände till i förväg, av mordet på Kirov? Nej, ”oaktsamhet” har inte med saken att göra. *Överdriven iver att chansa med Kirovs liv*, det är förklaringen som passar affärens grunder bättre.

När förberedelserna av det terroristdåd som GPU kände till hade inletts, var uppgiften för Medved och hans kolleger inte alls att stoppa konspiratörerna – det skulle ha varit alldeles för lätt; det de hade att göra var att hitta en passande konsul, sätta honom i kontakt med Nikolajev, inspirera Nikolajev med förtroende för konsuln och så vidare; samtidigt måste de upprätta en förbindelse mellan Zinovjevs och Kamenevs grupp och terroristerna i Leningrad. Det var inte så lätt. Det krävde tid. Och Nikolajev vägrade att vänta. Skillnaden mellan Medveds och Nikolajevs arbete slutade med ett blodigt resultat, just det!

Tribunalens dom slår öppet fast att Medved, Zaporozjets och de andra ”inte vidtog åtgärder för att föra fram i ljuset och avsluta” terroristgruppens aktiviteter ”fast de hade varje möjlighet att göra det”. Det går inte att vara tydligare. De kunde ha förebyggt angreppet, men gjorde det inte.

Varför? Av oaktsamhet, svarar tribunalen. Vem kommer att tro på det? Medved och de andra kunde inte vidta åtgärder för att avbryta förberedelserna för mordet eftersom de ännu inte avvecklat en känslig affär som de anförtrotts; de hade ännu inte någon liten anteckning från Zinovjev som de kunde använda (det är inte för inte som den första kommunikén från regeringen beklagade bristen på bevis rörande Zinovjevs och Kamenevs grupp); de hade ännu inte hittat de nödvändiga agenter som förbinder Leningrad och Moskva, de hade ännu inte kunnat avpressa Nikolajev ett brev till Trotskij. Det viktigaste var, kort sagt, ännu inte färdigt. Och Nikolajev ville inte ha några fler senareläggningar.

¹ Denna artikel publicerades för första gången på ryska i *Oppositionsbulletinen* nr 42, februari 1935.

² Mordet på Kirov skedde den 1 december 1934, på Kirovs kontor i Leningrad. Mördare var en rysk kommunist, Leonid Nikolajev, som hade uteslutits ur kommunistpartiet tidigare samma år. Fortfarande är inte alla detaljer kring mordet uppklarade.

³ I samma nummer som denna artikel fanns en annan Trotskij-artikel om Kirovmordet, som publicerades på engelska i tidningen *The Militant* i februari 1935, se: [A Trial Balance of the Stalin Amalgam](#).

⁴ Även denna artikel publicerades på engelska i *The Militant* i januari 1935, se [Trotsky Answers Indictment](#).

Medved ”kände till”, säger oss domen. Vi tvivlar inte på det. Av vem visste han det? Från sina egna agenter som deltog i i förberedelserna av angreppet och som, samtidigt, höll ett öga på Nikolajev. Vad hände med dessa agenter? Inte ett ord om dem under Medveds rättegång. Det är inte förvånande! Den affären avgjordes i och med affären Nikolajev; utan tvekan fanns GPU-agenter bland de fjorton konspiratörer som sköts. En del betalade för mordet på Kirov, andra för misslyckandet för sitt uppdrag.

Det står emellertid helt klart att Medved inte kunde ha tagit hela detta chansande på egen risk. Deltagandet av en utländsk konsul i mordet på Kirov kunde inte ha förblivit en hemlighet bara för Medved. I en affär av så utomordentlig betydelse kunde Medved inte annat än dagligen höra med Jagoda per telefon och Jagoda med Stalin. Vi rör oss med människor vars ansikten är kända i hela världen. Även i fall av den mest ”lyckosamma” utgången, hotade dessutom *konsulns inblandning med diplomatiska besvärigheter. Utan direkt godkännande av Stalin – mer exakt, utan hans initiativ – kunde varken Jagoda eller Medved fatta beslut att inleda ett så riskabelt företag.*

Vi hoppas att ingen nu kommer att invända: ”Men Medved erkände själv, eller hur, att anklagelsen var rättvis.” Javisst! Vad återstod för honom? Den anklagade valde det mindre av två onda. De kunde faktiskt inte säga att de hade deltagit i en brottslig provokation med målet att skapa ett hopkok, direkt instruerade av Jagoda; en sådan bekännelse skulle ska kosta dem deras huvuden. De föredrog att anklagas för ”brottslig oaktsamhet”. Det var klokare. Om några månader kan de dessutom behövas igen!

Allting faller gradvis på plats. Affären Medved kastar ett visst ljus över affären Zinovjev-Kamenev – på dess plats i Stalins strategi. Låt oss ett ögonblick föreställa oss att det framför folket i Sovjetunionen och hela världen bara hade funnits två rättegångar: Nikolajevs och Medveds. Det oavslutade hopkoket skulle ha framstått i all sin nakenhet. Nikolajev med sin revolver på Kirovs kontor; konsuln som dagen innan ber om ett brev från Nikolajev till Trotskij; sedan Medved, som visste allt i förväg men inte hade vidtagit de åtgärder som krävdes. Allt är alldeles för tydligt; provokationen sticker fräckt fram. Det är just därför som det var omöjligt att ordna rättegången mot Nikolajev och rättegången mot Medved, den ena efter den andra. Det var nödvändigt att där emellan döva landet med någon sensationell affär som skulle överskugga Nikolajev och Medved, som var okända för alla. Rättegången mot de verkliga deltagarna i mordet – Nikolajev och Medved – måste åtskiljas av rättegången mot de gamla revolutionärerna, Lenins följeslagare, partiets byggare, anklagade för ett brott med vilket de – till skillnad från Stalin som kriminellt lekte med elden – absolut inte hade något att göra. Affären Zinovjev är en gigantisk rökridå över affären Stalin-Jagoda.

Den första kommunikén från regeringen, och officiella artiklar efter att gruppen i Moskva med gamla bolsjeviker gripits, sade att Zinovjev och Kamenev och deras vänner hade satt sig som mål att ”återupprätta det kapitalistiska systemet och att de försökte provocera fram ”väpnad intervention” från utlandet (genom förmedling av en konsul – från Lettland!). Ingen seriös person kunde tro på det; det förstår man.

Stalins lakejer, som draperar i namnet ”ledare” för Kommunistiska Internationalen, drar sig emellertid inte för att påstå att Zinovjev, Kamenev och de andra ”själva har erkänt sina brott”.

Vilka brott? Förberedelse av kapitalismens återinförande? Förberedelse av väpnad intervention? Förberedelse av mord på Kirov och Stalin? Nej, inte alls. Under pistolhot medgav de: 1) de hade en mycket kritisk inställning till metoderna för kollektivering; 2) de hade inga sympatier för Stalin och Kaganovitj; 3) de hade inte dolt sina tankar och känslor från sina närmaste vänner. Inget mer! Allt detta var 1932. För dessa allvarliga brott, speciellt deras brist på kärlek till Stalin, utslöts de tidigare från partiet. Men senare gjorde de avbön och återtogs i partiet. Vad är det då för brott som tillskrivs dem sedan avbönen? Ur röran av tomma och förolämpande fraser kan vi dra den enda indikationen som är konkret: i december 1934 sade Zinovjev till sina vänner att politiken för enhetsfronten inte hade bedrivits på rätt sätt av Kommunistiska Internationalen, att initiativet

faktiskt hade övergått till socialdemokraterna.

Själva det faktum att denna typ av kritisk bedömning av Stalins och Béla Kuns senaste politik framfördes till domstolen som en kriminell handling, och officiellt citerades som bevis på *kontra-revolutionär* konspiration, visar vilket tillstånd partiet hamnat i genom thermidorianska-bonapartistiska byråkratins ohämmade godtycke!

Låt oss gå med på att Zinovjevs kritik var felaktig. Låt oss även gå med på att lakejerna hade rätt när de bedömde att kritik som riktats mot den var ”kriminell”. Men ska vi i detta se ’kapitalismens återinförande’ och ”väpnad intervention”? Vilken förbindelse finns det mellan kravet på en mer revolutionär politik mot bourgeoisien och ett program för ”återinförande av en borgerlig regim”? Vart har sunt förnuft tagit vägen? Det har helt och hållet begravts under en monstruös mängd av skändligheter.

Och vad hände med konsuln? Det är en fråga på vilken vi inte får något svar. Konsuln från Lettland överlämnade 5 000 rubel för organiseringen av mordet på Kirov. Detta faktum slogs officiellt fast av tribunalen. Och sedan? Vid tiden för domen var den lettiske diplomaten tjänstledig och befann sig i Finland – inte i det hatade Sovjetunionen, inte i hans hemland Lettland, utan i det ”neutrala” Finland. En konsul med förutseende som måste ha vänner som varnar honom! Det står, hur som helst, klart att det inte var på hans eget initiativ och på egen risk som konsuln finansierade mordet på Kirov. Sådana planer är utom räckvidd för en lägre funktionär. Om konsuln, som Stalins lakejer vill ha oss att tro, inte var agent för GPU, kunde han bara ha agerat på mandat av någon utländsk regering, lettisk eller tysk (som Stalins press har föreslagit). Men varför inte föra fram det kriminella gänget i ljuset? Varför exempelvis inte, som jugoslaverna, föra frågan om diplomater som kriminella terrorister inför Nationernas Förbund? Spelet är, tycks det, värt att dras fram i ljuset. Stalin har emellertid inte visat det minsta intresse för den terroristiske diplomaten och de som inspirerade honom. Apropos det så kallade återkallandet av konsuln, har det inte ens funnits någon kommuniké från regeringen. De övergick helt enkelt till nästa ärende.

Gåtan har en annan sida: *Varför är konsuln själv tyst?* Han befinner sig nu utanför Sovjetunionen och skulle, kan man tycka, kunna avslöja hela sanningen. Om han finansierade terroristerna, innebär det han är en svuren fiende till sovjeterna. Varför avslöjar han då inte sina fiender? Därför att den dresserade konsuln mycket väl känner till det internationella talesättet: ”Tala är silver, tystnad är guld”. Revolutionär terrorism behöver inte någon mask eftersom den finner sitt omedelbara berättigande i de folkliga massornas medvetande. Behovet av ett hopkok uppträder när en byråkrati reser sig över den revolutionära klassen som en privilegierad kast, med dess speciella intressen, hemligheter och intriger. Byråkratin är tvingad att lura folket eftersom den fruktar för sin makt och sina privilegier. Själva behovet av att tillgripa hopkok demaskerar och fördömer skoningslöst den byråkratiska regimen.

Så vitt jag kan bedöma på avstånd, som isolerad observatör, har den strategi som utvecklats kring Kirovs lik inte gett Stalin några större lagrar. Men just av den orsaken kan han varken stoppa eller slå till reträtt. *Stalin är tvingad att skyla över det misslyckade hopkoket med nya, bredare... och mer framgångsrika.* Vi måste bemöta dem välbeväpnade. Kampen mot den våldsamma repressionen mot den marxistiska oppositionen i Sovjetunionen är oskiljaktig från kampen för att befria världsproletariatets avantgarde från inflytandet från stalinistiska agenter och stalinistiska metoder. Inte en enda ärlig revolutionär proletär får vara tyst. Av alla politiska gestalter är Pontius Pilatus den mest avskyvärde.

Översättning: P-O Mattson

Lästips

Trotskyj: [Byråkratin och mordet på Kirov](#) (december 1934)

Isaac Deutscher: [Den förvisade profeten](#), kapitel 4 – En folkfiende

Pierre Broué: *Trotskij – en biografi*, kapitel 51 ”Utvisad och utan visum”

Se även [Icke skyldig!](#) – Deweykommissionens slutrapport om anklagelserna mot Leo Trotskij under Moskvarättegångarna, som bl a citerar den ovanstående Trotskij-artikeln. Detta därför att Trotskij under Moskvarättegångar även påstods ha legat bakom mordet på Kirov.